

Messiási Haggada

A peszáhi Széder est levezetéséhez

Bevezetés

Niszán 14-e estéjén kezdődik Izraelben a peszáhi ünnep. A Széderre, amelyet egy meghatározott rendben ünnepelnek, családtagokat, barátokat és egyedülállókat hívnak meg. Ezen a különleges estén egy zsidót sem szabad egyedül hagyni, mert a peszáh a „megoltalmazásunk ünnepe“, vagy ahogy a zsidók nevezik „a szabadságunk ünnepe“. A zsidók körülbelül 3500 éve ünneplik a peszáhot.

Úgy ünnepelnek, mintha akkoriban, az első peszáhi éjszakán lennének. Az Úr elrendelte ezt az évenként megtartandó ünnepet azért, hogy a népe rendszeresen megemlékezhesen arról, amit tett értük. A vérükké vált, hogy a végbevitt megváltást mindig megújult örömben éljék át, és így reménnyel tekintsenek a jövőbe.

Amit Isten ténylegesen megtett népéért peszáhkor, arról számol be a Haggada. A Haggada kifejezés „elbeszélést” jelent. (Olyan elbeszélés, elmesélés, amikor a történetet a saját szavaival mondja el az ember). A Haggada segítségével elmesélik az Egyiptomból való kivonulás történetét úgy, hogy a Széder alatt „látni”, „hallani”, „szagolni”, „ízlelni”, és „érezni” lehessen Isten tetteit. Napjainkban a Haggadának több, mint ezer változata van, és csaknem minden család kifejlesztette a saját hagyományait. Már a második Templom idején volt a Haggadának egy valamennyire szilárd, írott formája. Ugyanakkor az elbeszélés terjedelmét tekintve sok szabadság maradt. Az idők folyamán így változtatásokon és bővítéseken ment át.

Ellentétben a tradicionális Haggadákkal, a messiási Haggada Jézus Krisztust is beleszövi az elbeszélésbe. Kétség sem férhet hozzá, hogy Isten megváltó kegyelme peszáhkor csak Krisztusban, a Messiásban teljesedett be valójában.

Ez a Haggada azokhoz igazodik, amelyeket ma Izraelben a messiási gyülekezetekben használnak. A Széder este három részből áll. Az első rész Isten nagy tetteinek számba vételét foglalja magában, amelyeket a zsidó nép Egyiptomban élt át. A második részt a Széder vacsorája alkotja, amelyet közösségben fogyasztunk el. Végül a harmadik rész a Jézus Krisztus által elvégzett áldozatra tekint, és ünnepel ezen az estén. A feltüntetett Igéket fel lehet olvasni, vagy szabadon elbeszélni tartalmukat, vagy csak megemlíteni. Az ünnep közben ugyanígy szabadon énekelhetők dalok is. Ajánlott a bibliai Igehelyeket különböző személyek között felosztani, és bizonyos szövegeket együtt felolvasni.

A magyar kiadáshoz:

Az áldások héber szövegét (és a héber szavakat) fonetikusán írtuk le, hogy az könnyen felolvasható legyen. A khaf betű után ejtett ‘h’ hangot kh-val írtuk, és torokhangban képzett erős ‘h’ hangnak kell ejteni. Az áldások egyebekben a leírt szóalak szerint olvashatók fel.

A messiási Haggada a Feste Israels (Izrael ünnepei) című könyvben lévő Haggada fordítása. Feste Israels mit messianischer Haggada, Hanspeter Obrist (Hrsg.), amzi, Brunnen Verlag, Basel und Giessen, 2006, 50-89. oldal

A Szédertál

A Szédertál különböző jelképes ételeket tartalmaz, amelyek az egyiptomi kivonulásra és a lerombolt Templomra emlékeztetnek bennünket.

A zöldség (kárpász)

Ez lehet petrezselyem, zeller vagy feldarabolt retek. Ez a jelképe az izsópkötegeknek, amellyel az izraeliták a peszáhi bárány véreit felkenték az ajtófélfákra azért, hogy az elsőszülöttek életét megmentseék. Azonban a kárpász egyidejűleg a termékeny föld jelképe is, amivel az Isten ajándékoz meg.

Keserű fűvek (máror és hároszet)

Keserű fűnek számít a hagyományos fejes saláta és a torma. Ezek az ételek atyáink keserű életére utalnak Egyiptomban és a diaszpórában.

A gyümölcspép (hároszet)

A barnás pép reszelt almából, néhány kanál mézből, fűgéből, dióból és fűszerekből áll, melyeket borral keverünk el. Ez a téglák agyagára emlékeztet minket, amelyeket az izraelitáknak elő kellett állítaniuk Egyiptomban.

Egy hibátlan báránycsont (zroá)

A báránycsont némi hússal a peszáhi bárányra emlékeztet minket, amelyet a kivonulástól fogva a Templom lerombolásáig ettek. Mivel ma nem áll fenn a Templom, le kell mondani a bárányhús élvezetéről.

Egy főtt tojás (bécá)

A tojás a templomi szolgálat végét jelzi. Azonban egyidejűleg kifejezésre juttatja azt a reményt is, hogy a templomi szolgálat újra létrejön.

Három kovásztalan kenyér (macesz)

A három maceszt egy szalvétába csomagoljuk. Ez emlékeztet a nép sietős kivonulására Egyiptomból. Nem maradt idő arra, hogy a kenyér kovászossá legyen. Egészen máig szokásban maradt, hogy a peszáhi ünnep hét napján nem esznek kovászos kenyeret.

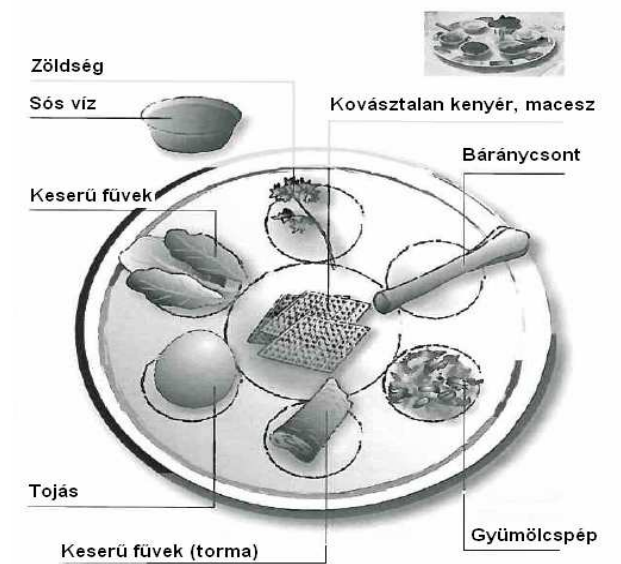
Egy csésze sós víz

A sós víz a könnyeket szimbolizálja, amelyeket a szolgaság ideje alatt Egyiptomban ontottak. Egyidejűleg a Sás-tenger sós vizére is emlékeztet, amelyen keresztül az izraelitáknak át kellett kelniük.

A négy pohár (kehely) bor

A Széder este folyamán minden résztvevő négy pohár bort (szőlőlevet) iszik meg. Ezek a poharak minden időben a Széder lefolyásának szakaszait jelezték.

1. Az **első** pohár az áldás pohara, amellyel a ház ura megnyitja a szédert.
2. A **második** pohár az ítélet pohara.
3. A **harmadik** pohár a megváltás pohara.
4. A **negyedik** pohár a dicséret pohara.

A peszáhi gyertyák meggyújtása

A „ház asszonya” gyújtja meg a két gyertyát.

Ő mond áldást:

Áldott vagy Te Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, mert elfogadtál minket megbocsátó szereteted által és megengeded, hogy meggyújtsuk az ünnepi gyertyákat.

Bárukh átá Ádonáj Elohénu melekh háolám áser kidsánu bemicvotáv vecivánu lehádlik nér sel sábbát vepeszáh.

Jesua mondja: „Én vagyok a világ világossága” (Jn. 8, 12)

A gyerekek kérdezősködnek afelől, hogy miért ünnepeljük meg a peszáhot.

Egy gyerek felteszi a kérdést a „ház urának”, az apának:

Miért tartjuk meg a peszáhi szédert?

“Ha majd kérdezi tőled fiad a jövőben, mondván: Mik azok a bizonyságok, törvények és rendeletek, amelyeket megparancsolt nektek az Örökkévaló, a mi Istenünk?”

Akkor mondd fiadnak: Szolgái voltunk Fáraónak Egyiptomban, de erős kézzel kivezetett bennünket az Örökkévaló Egyiptomból, és az Örökkévaló csodajeleket és csodatetteket végzett, nagyokat és végzetéseket Egyiptomban Fáraón és egész házában, szemünk előtt; és kivezetett bennünket onnan, azért, hogy elhozzon bennünket, hogy nekünk adja az országot, amelyről megesküdtünk őseinknek.

És megparancsolta nekünk az Örökkévaló, hogy teljesítsük mind e törvényeket, hogy féljük az Örökkévalót, a mi Istenünket, azért, hogy jó dolgunk legyen minden időben, hogy életben tartson bennünket, úgy mint e mai napon.

És érdemül lesz nekünk, ha vigyázunk arra, hogy megtegyük mind e parancsolatokat az Örökkévaló, a mi Istenünk színe előtt, amint megparancsolta nekünk.” (II. Móz. 6, 20-25)

Jesuának a peszáz megünneplésére tett előkészületei

A „ház ura”:

Jesua, a Messiás is az ószövetségi előírások szerint ünnepelte a peszáhot.

(ez az „utolsó vacsora”, Jézus utolsó peszáhi vacsorája)

„Eljött a kovásztalan kenyerek napja, amelyen le kell ölni a pászkabarányt, Jézus elküldötte Pétert és Jánost ezzel az utasítással: „Menjetek, készítsétek el nekünk a pászkát, hadd együk meg...”

...Amikor eljött az óra, asztalhoz dőlt, az apostolok vele. Akkor így szólt hozzájuk: „Nagy volt bennem a vágy arra, hogy mielőtt szenvednék, ezt a pászkát elköltsem veletek. Mert azt mondom nektek, hogy többé nem eszem abból, amíg az az Isten királyságában el nem jut a teljességre.”

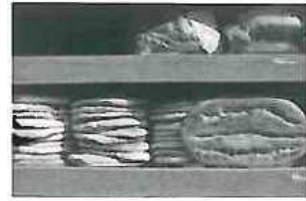
Azután a poharat fogta meg, és hálát adván így szólt: „Vegyétek ezt és osszátok el egymás között. Azt mondom ugyanis nektek, hogy mostantól fogva nem iszom a szőlőtökének gyümölcséből addig, amíg az Istennek királysága el nem jő.” (Lk. 22, 7-8, 14-18)

A ház előkészítése peszázra a bibliai előírások szerint

Az apa:

Ünnep előtt minden kovászoszt eltávolítottak a házból. Ezt a takarítást nevezik héberül Biur Hámecek.

(hét napig csak kovásztalan kenyeret lehet enni)

„Hét napon át egyél kovásztalan kenyeret és a hetedik nap még ünnep legyen az Örökkévalónak. Kovásztalan kenyeret kell enned a hét napon és ne legyen látható se kovászos kenyér, sem pedig kovász egész határodban.

És beszélj el a te fiadnak azon a napon, mondván: Ez azért van, amit az Örökkévaló velem cselekedett, midőn kivonultam Egyiptomból!

És legyen ez a parancs jelül karodon és emlékeztetőül szemeid között, hogy az Örökkévaló törvénye legyen szádban, mivelhogy erős karral vezérelt ki téged az Örökkévaló Egyiptomból. És őrizd meg ezt a törvényt a maga időszakában évről-évre.“ (II. Móz. 13, 6-10)

A „ház ura”, az apa:

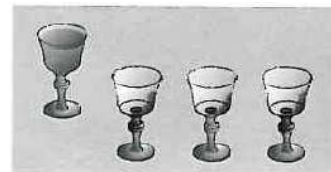
Az újtestamentumi magyarázatok szerint a kovász a bűn szimbóluma. Pál apostol a Korinthusiakhoz írt első levélben a következő hasonlatot írja:

„Általánosságban is lehet köztetek paráznaságról hallani... Nem jó a ti dicsekedésetek. Avagy nem tudjátok-é, hogy egy kicsiny kovász az egész tésztát megposhasztja. Tisztítsátok el azért a régi kovászt, hogy legyetek új tésztává...” (I. Kor 5, 1a+ 6-7a)

Az apa:

Isten azt szeretné, hogy szentek legyünk, mert Ő maga is szent. Ő azt akarja, hogy minden bűnt távolítsunk el az életünkől. Ezért fordulunk most Istenhez imádságban, hogy megtisztítson minket.

1. Az áldás kelyhe (kádós = szent)

A ház ura először tölt bort a pohárba. Ezzel megvalósul a kidus, a Széder est megnyitása és áldása.

Az apa áldást mond:

Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, Aki a szőlő gyümölcsét teremtetted.

Bárukh átá Ádonái Elohénu melekh háolám boré pri hágáfen.

Az apa imádsága:

Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, mert kiválasztottad Izraelt a népek közül, és elkülönítetted a szövetség által, amit Ábrahám atyánkkal kötöttél. Ünnepeket és ünnepnapokat adtál szeretetedben üdvtörténeti jelekül. E napot is így adtad, a peszáhi ünnep napját, a szabadulásunk évfordulóját. Ezen a szent napon jöttünk össze, hogy emlékezzünk az Egyiptomból való kivonulásra és Jesua, Messiásunk, a Te egyetlen Fiad

áldozati halálára, Aki életét adta értünk, és a világ népeiért. Megemlékezünk az Ő véréről, ami egyszer és mindenkorra kiontatott értünk. Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, mert életet adtál nekünk és megtartottál minket, és ezt az ünnepet nekünk ajándékoztad.

MINDANNYIAN KIISSZÁK AZ ELSŐ KELYHET ÉS MEGTÖLTIK A MÁSODIK POHARAT, AZ ÍTÉLET POHARÁT.

A kezek és a lábak megmosása (Urhac)

Az apa megmossa a kezét, és így szól: *Valószínűleg a Széder e pontján mosta meg Jézus tanítványai lábát.*

Itt valamelyik gyerek vagy felnőtt lábát megmoshatják.

„Mikor már megmosta lábukat, felvette köpenyét, újra asztalhoz dőlt és így szólt hozzájuk: „Értitek, mit tettem veletek? Ti így hívtok engem: Tanító! Vagy: Úr! És helyesen mondjátok, az vagyok. Ha én, aki Úr és Tanító vagyok, megmostam lábatokat, ti is tartoztok egymás lábát mosni.” (Jn. 13, 12-14)

A föld gyümölcsének élvezete (kárpász)

Az apa:

Jézus idejében a görögök, a rómaiak és a zsidók is az előszobában egy aperitifet (étvágygerjesztőt) fogyasztottak el azelőtt, hogy az étkezés tényleges helyére beléptek volna. Ez az aperitif általában salátából vagy zöldségből és valamilyen szószból állt. Ma petrezselymet mártunk be sós vízbe, amely Izrael gyermekeinek kifolyt könnyeit jelképezi. Arról emlékezünk meg:

„És történt hosszú idő elteltével, hogy meghalt Egyiptom királya és Izrael fiai felsóhajtottak a rabszolgamunkából és feljajdultak és fohászkodásuk felszállt az Istenhez a rabszolgaságból. És Isten meghallotta jajkiáltásukat és megemlékezett Isten Ábrahámmal, Izsákkal és Jákóbbal kötött szövetségéről. És látta Isten Izrael gyermekeit és tudomást vett róluk Isten.” (II. Móz. 2, 23-25)

MINDENKI EGY SZÁL PETREZSELYMET FELVESZ ÉS SÓS VÍZBE MÁRTJA.

Az apa áldást mond:

Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, Aki a föld gyümölcsseit teremtetted.

Bárukh átá Ádonáj Elohénu melekh háolám boré pri háádámá.

MINDANNYIAN ELFOGYASZTJUK A PETREZSELYMET.

A középső macesz megtörése (Jáhác)

Az apa kibontja a szalvétába csavart középső maceszt, megtöri, és a nagyobb részt mint afikománt félreteszi. Ezt az afikománt egy elkülönített szalvétába csomagolja és elrejtja a szobában azért, hogy a gyerekek az ünnep végén megkereshessék. Az afikománt egy olyan helyre kell eldugni, ahol a gyerekek megtalálhatják, így pl. a terítő alá, vagy virág mögé az ablakpárkányra. A

gyerekeknek rövid időre be kell csukniuk a szemüket. A megtört macesz másik részét az apa visszateszi a két másik macesz közé.

Az apa:

Az afikomán görögül azt jelenti „az, ami utána jő“, és jelenti „az Eljövendő kenyérét“ is. Az afikomán elrejtésében néhányan a Messiás sírba helyezésének szimbólumát látják. Az ünnep végén az afikomán megtalálása a feltámadást jelentheti, a mennybe menetelt és az Úr visszajövetelét.

A maceszek számára vonatkozóan több magyarázat ismert. Egyesek szerint a három pátriárkát jelölik - Ábrahámot, Izsákot és Jákobot.

Mások szerint az imádkozók három csoportját jelképezik – a papokat, a levitákat és a népet. A legtöbb messiási zsidó és keresztény – az Atya, a Fiú és a Szent Szellem hármasegységét látja bennük.

Az egyiptomi kivonulás elbeszélése (Mágid)

Az apa magasba emeli a maceszt, és így szól:

Ez a szenvedés kenyere, amit az izraeliták Egyiptom országában ettek. Aki éhes, jöjjön és egyék, és aki valamiben segítséget szenved, jöjjön és ünnepelje velünk a peszáhót.

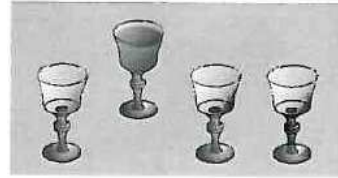
Jesua idejében az ünnepi vacsora folyamán először ettek, majd ezt egy eszmecsere követte. Nem felelt meg a szokásoknak az, ha a vita az ünnepi étkezést megelőzte. Eredetileg három kérdést tettek fel, amelyeket megválaszolva a kivonulás történetét elbeszéltek. A rabbik bátorítják a zsidókat, hogy további kérdéseket tegyenek fel, hogy megkönnyítsék a peszáh megértését. (Babilóni Talmud, Pesz. 115b, 116b)

Az asztalnál ülő legfiatalabb gyerek négyszer teszi fel a következő kérdést: **Miben különbözik ez az este minden más estétől?**

1. A gyermek válaszol: **Más estéken egyaránt ehetünk kovászos vagy kovásztalant – ma este kizárólag kovásztalant.**
2. A gyermek válaszol: **Más estéken mindenféle zöldséget eszünk – ma este csak keserűt.**
3. A gyermek válaszol: **Más estéken szokás szerint eszünk - ma este különösen ünnepélyes az étkezés.**
4. A gyermek válaszol: **Ezen Széder estén ismerjük Jesuát, és Messiásként tiszteljük Őt, de szinte minden más Széder ünnepségen népünk nem ismeri fel ma este a Messiást.**

2. A ítélet kelyhe

MINDANNYIAN FELTARTJUK A MÁSODIK POHARAT.

Az apa: *Ez az ítélet kelyhe.*

MINDENKI ÚJRA AZ ASZTALRA TESZI A POHARAT.

Az apa:

Körülbelül négyezer évvel ezelőtt Isten Ábrahámnak, majd később leszármazóinak, Izsáknak és Jákobnak adta azt az ígéretet, hogy egyszer az országot Izrael fogja birtokolni. Azonban előtte hosszú ideig kellett Izrael népének Egyiptomban laknia.

Jákob idejében nagy éhség volt Kánaánban. Mivel már Jákob családjának sem volt élelme, Egyiptomba küldte fiait, hogy ott gabonát vásároljanak. Ott találkoztak József testvérükkel és megbékültek vele. Mivel József Egyiptom második leghatalmasabb embere volt, ő és a Jákob házában lévő 80 lélek megkapta birtokul Gósen földjét a fáraótól. Az idő múlásával az izraeliták száma körülbelül két millióra növekedett.

Amikor azonban új fáraó ült a trónra, ő félt Izrael népétől és azt mondta (II. Móz. 1, 9-10a): „Íme Izráel fiainak népe nagy és hatalmasabb nálunk. Rajta, bánjunk furfangosan velük, hogy ne legyenek még többen.”

Attól félt, hogy háború esetén az egyiptomiak ellen fordulnának. Elnyomta a népet, rabszolgaként tartotta és nehéz munkára fogta őket. Isten mégis megáldotta népét. Minden kínlódás ellenére Izrael növekedett, egyre erősebb lett. A fáraó olyan nagy haragra gerjedt emiatt, hogy megparancsolta, az izraeliták minden újszülött fiúgyermekét a Nílusba kell dobni. Mekkora szenvedést jelenthetett ez a nép számára! Nyomorúságában Istenhez kiáltott, és Isten meghallgatta az imádságát. Isten kiválasztott egy Mózes nevű vezetőt, nem hagyta, hogy őt a vízbe beleöljék (Mózes = akit a vízből húztak ki). Ezt a Mózeszt küldte Isten a fáraóhoz azzal a paranccsal, hogy engedje el a népét.

A tíz csapás (Mákot)

Az apa:

A fáraó azonban nem akart Isten parancsának eleget tenni. Ezért Isten ítéletet hozott Egyiptom felett azzal, hogy kilenc csapást mért az országra. Végül Isten a tizedik, az utolsó csapással sújtott le Egyiptomra.

MINDEN ALKALOMMAL, AMIKOR EGY CSAPÁST MEGNEVEZNEK, ISMÉTELJE MEG MINDEN RÉSZTVEVŐ A CSAPÁS NEVÉT, MÁRTSA BE KISUJJÁT A POHÁRBA ÉS EGY CSEPP BORT HINTSEN A TÁNYÉRRÁ.

A tíz csapás ezek: vér, békák, tetvek, vadállatok, dögvész, kiütés, jégeső, sáskajárás, sötétség és az elsőszülöttek megölése.

„És szólt az Örökkévaló Mózeshez és Áronhoz Egyiptom országában, mondván: Ez a hónap legyen számotokra a hónapok kezdete, első legyen nektek az év hónapjai között. Szóljatok Izráel egész gyülekezetéhez, mondván: E hó tizedik napján vegyen magához minden férfi egy bárányt családi házak szerint, minden házra egy bárányt. Ha azonban kevesebb a ház lakossága annál, semhogy egy bárányt kellene, akkor ő és szomszédja, aki közel van házához, vegyen egy bárányt a lelkek száma szerint, minden egyesnek táplálékához mérten ejtsetek számítást a bárány felől. Hibátlan, ép bárány, egyéves hím legyen az számotokra; akár a juhok, akár a kecskék közül vehetitek.

És őriztétek azt a hónap tizennegyedik napjáig, akkor vágja le Izráel egész gyülekezete esti szürkület idején. És vegyenek a vérből és tegyenek belőle a két ajtófélfára és a szemöldökfára azokon a házakon, ahol elfogyasztják. És egyék a húst azon az estén tűzön sütvén; kovásztalan kenyérral és keserű füvekkel egyék...

És én bejárom Egyiptom országát ez éjszaka és megölök minden elsőszülöttet Egyiptom országában, embert és állatot és Egyiptom minden bálványán ítéletet teszek, én az Örökkévaló. És legyen a vér számotokra jel a házakon, ahol ti vagytok és látva a vért, elkerüllek benneteket és nem lesz a sujtó csapás pusztító közöttetek, amidőn megverem Egyiptom országát. És legyen ez a nap számotokra emlékezetül és ünnepeljétek azt, mint az Örökkévalónak szentelt ünnepet, nemzedékeiteken át, örök törvényként ünnepeljétek azt.” (II. Móz. 12, 1-8 + 12-14)

Az apa:

A bárány vére által őrizte meg Izraelt!

MINDANNYIAN MONDJUK:

Ugyanúgy, ahogy az izraeliták hitték a peszáhi bárány vérét az ajtófélfára kenték, úgy kell nekünk is a Messiás vérét szíveink ajtajára kenni.

Az apa:

Hit által minden szolga megszabadulhat. Még a nagyobb kötöttségben lévők is, mint az egyiptomi szolgaságban lévők.

MINDANNYIAN AZ APÁVAL EGYÜTT MONDJUK:

Igen, a Jézus Krisztusba vetett hit által megszabadultunk a bűnöktől.

„És az egyiptomiak üldözőbe vették őket és utánuk nyomultak Fáraó minden lova, szekérhada és lovasa, a tenger közepébe...

És szólott az Örökkévaló Mózeshez: Nyujtsd ki karodat a tenger fölé és térjenek vissza a vizek az egyiptomiakra, szekéradukra és lovasaikra. És kinyújtotta Mózes karját a tenger fölé és visszatért a tenger reggeltájban állandó helyére, az egyiptomiak pedig futottak feléje és az Örökkévaló az egyiptomiakat belesodorta a tenger közepébe.

És visszatértek a vizek és elborították a szekéradat és a lovasokat Fáraó egészseregével, amely utánuk nyomult a tengerbe; nem maradt meg közülök egy sem. De Izráel fiai szárazföldön vonultak át a tenger közepében és a víz falként állott mellettük jobbfelől és balfelől. És megmentette az nap az Örökkévaló Izraelt az egyiptomiak kezéből és Izráel látta az egyiptomiakat holtan a tenger partján. És meglátta Izráel a hatalmas kezét,

amellyel cselekedett az Örökkévaló az egyiptomiakon és félté a nép az Örökkévalót és hitt az Örökkévalóban és Mózesben, az ő szolgájában.” (II. Móz. 14, 23 + 26-31)

Az apa:

Mózes napjaiban Isten kinyújtotta hatalmas karját és elhozta kiszolgáltatott népének a szabadulást. A második Templom idején Isten újra kinyilatkoztatta hatalmas karját. Ez alkalommal az Úr karja a Messiás, Dávid Fia, Jesua az egyszülött Fiú által hozta el a megváltást. Ahogy ezt Jesua születése előtt 700 évvel Jesája (Ésaiás) megírta.

„Ki hitt a mi tanításunknak, és az Úr karja kinek jelentetett meg? Felnőtt, mint egy vesszőszál Ő előtte, és mint gyökér a száraz földből, nem volt néki alakja és ékessége, és néztünk reá, de nem vala ábrázata kívánatos! Útált és az emberektől elhagyott volt, fájdalmak férfia és betegség ismerője! mint a ki elől orcánkat elrejtjük, útált volt; és nem gondoltunk vele.

Pedig betegséginket ő viselte, és fájdalmainkat hordozá, és mi azt hittük, hogy ostoroztatik, verettetik és kínoztatik Istentől!

És ő megsebesítettett bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, békességünknek büntetése rajta van, és az ő sebeivel gyógyulánk meg. Mindnyájan, mint juhok eltévelyedtünk, kiki az ő útára tértünk; de az Úr mindnyájunk vétkét ő reá veté. Kínoztatott, pedig alázatos volt, és száját nem nyitotta meg, mint bárány, mely mézsárszékre vitetik, és mint juh, mely megnémul az őt nyírők előtt; és száját nem nyitotta meg! A fogságból és ítéletből ragadtatott el, és kortársainál ki gondolt arra, hogy kivágatott az élők földéből, hogy népem bűnéért lőn rajta vereség?! És a gonoszok közt adtak sírt néki, és a gazdagok mellé jutott kínos halál után: pedig nem cselekedett hamisságot, és álnokság sem találtatott szájában. És az Úr akarta őt megrontani betegség által; hogyha önlelkét áldozatul adja, magot lát, és napjait meghosszabbítja, és az Úr akarata az ő keze által jó szerencsés lesz. Mert lelke szenvedése folytán látni fog, és megelégszik, ismeretével igaz szolgám sokakat megigazít, és vétkeiket ő viseli. Azért részt osztok néki a nagyokkal, és zsákmányt a hatalmasokkal oszt, mivelhogy életét halálra adta, és a bűnösök közé számláltatott; pedig ő sokak bűnét hordozá, és a bűnösökért imádkozott!” (Ésa 53, 1-12)

Az apa:

Most a Messiás Jesua Izrael feláldozott peszáhi báránya. Az Ő vérét kell a szívünk ajtófélfájára hintenünk. Mi, akik Dávid Fiának hűséget esküdtünk, a sötétség országából a fény birodalmába léptünk be, és örökké felszabadultunk a bűn rabszolgaságából!

„Másnap látá János Jézust ő hozzá menni, és monda: Ímé az Istennek ama báránya, a ki elveszi a világ bűneit!” (Jn. 1, 29)

„Tudván, hogy nem veszendő holmin, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg a ti atyáitoktól örökölt hiábavaló életetekből; Hanem drága véren, mint hibátlan és szeplőtlen bárányn, a Krisztusén.“ (I. Pét. 1, 18-19)

„A Krisztus helyett járunk tehát követségben, mintha Isten kérlelne titeket rajtunk keresztül, a Krisztus helyett kérlelünk titeket: Béküljete ki Istennel!” (II. Kor. 5, 20)

Az apa:

A rabbik azt mondják, hogy minden generációnak azt kell elképzelni, hogy ő maga is kivonult a zsidó néppel Egyiptomból. Közülünk mindenkinek meg kellene látni az összefüggést a jelenlegi élete és Isten népének múltja között. Ez minden hívőre érvényes, aki Jesuába bíz. Közülünk mindenki magára vonatkoztathatja a peszáhi ünnep délelőttjén történeteket, amelyen Jesua helyettünk ontotta vérét, és értünk halt meg a kereszten. Isten megváltásának hatalmas cselekedetét személyes élményként megtapasztaltuk, megízleltük, betöltött minket, és szívünkkel elhittük. Nem csak úgy

tudunk róla, mint valami régi időkben történt dologról. Istennek nincsenek unokái – csak gyermekei!

Az apa imája:

Ha a határtalan szeretetedre gondolunk, nagyon sok okunk van arra, hogy magasztaljunk Téged, Örökkévaló, Mindenható Istenünk: Te vezetted ki Izraelt Egyiptomból. Te ítélted meg ellenségeinket. Te mondtál ítéletet a bálványaik felett. Te ölted meg elsőszülött fiaikat. Te adtad oda a javaikat Izraelnek, Te választottad szét a tengert. Te vezettél át minket szárazon. Te borítottad be őket a tenger vizeivel. Te segítettél negyven éven át a pusztában. Te tápláltál mannával minket. Te adtad a szombatot. Te vitted el a népet a Sínai hegyhez. Te adtad Mózes törvényét. Te vitted be az egész népet Izrael földjére. Te győztél elöttünk az ellenségeinken. Te tetted Dávidot királlyá, és a fiait örökre királlyá rendelted Izrael felett. Te parancsoltad gyermekeidnek, hogy építsék meg a szent Templomot, és ott adtál befedezést minden bűneinkre. Aztán, Ó Istenünk, Atyánk pontosan abban az évben, amelyben Dániel próféta megjövendölte, elküldted hozzánk a Fiadat, Jesuát, a Messiást, Dávid Fiát, Aki Máriától született, és engedelmisségben felnőtt Mózes törvénye szerint azért, hogy minket, a törvény áthágóit megváltson. Az Ő helyettes áldozata által a zsidókat is és a pogányokat is gyermekeiddé tette. Áldott vagy Te, Örökkévaló, a mi Istenünk, mert elhalmoztál minket - fiaidat és lányaidat - a Messiáson keresztül számtalan áldásoddal!

Refrén a Dájénu c. dalhoz (azzal is beértük volna)

C C#d1m7 Dm7 G7 C C/E G G7 C

Dá - dá - já - nu dá-dá - já - nu dá-dá - já-nu dá - já-nu dá-jé - nu dá - já - nu

C C#d1m7 Dm7 G7 C C/E G G7 C

dá-dá - já - nu dá-dá - já - nu dá-dá - já-nu dá - já-nu dá-jé - nu

Az apa olvassa fel:

Ha csak kiszabadít minket Egyiptomból, de nem ítélezik felettük, azzal is beértük volna,

Ha csak ítélezik felettük, de isteneiket nem sújtja, azzal is beértük volna,

Ha csak isteneiket sújtja, de elsőszülötteiket nem bünteti, azzal is beértük volna,

Refrén: Dájénu

Ha csak az elsőszülötteket bünteti, de nem juttatja nekünk a kincseiket, azzal is beértük volna,

Ha csak nekünk juttatja kincseiket, de nem hasítja ketté a tengert, azzal is beértük volna,

Ha csak ketté hasítja a tengert, de minket nem vezet át rajta száraz lábbal, azzal is beértük volna,

Refrén: Dájénu

Ha csak átvezet bennünket száraz lábbal, de nem fullasztja bele ellenségeinket, azzal is beértük volna,

Ha csak belefűllasztja ellenségeinket, de nem gondoskodik rólunk a pusztában negyven éven át, azzal is beértük volna,

Ha csak gondoskodik rólunk a pusztában negyven éven át, de nem táplál bennünket mannával, azzal is beértük volna,

Refrén: Dájénu

Ha csak mannával táplál bennünket, de nem ajándékoz meg minket a szombattal, azzal is beértük volna,

Ha csak megajándékoz minket a szombattal, de nem vezet bennünket a Sínaihoz, azzal is beértük volna,

Ha csak elvezet bennünket a Sínaihoz, de nem adja nekünk a Tórát, azzal is beértük volna,

Refrén: Dájénu

Ha csak nekünk adja a Tórát, de nem visz be bennünket Izrael földjére, azzal is beértük volna,

Ha csak bevisz bennünket Izrael földjére, de nem építi fel nekünk a Szentélyt, azzal is beértük volna,

Sőt Jesuát, a Messiást is nekünk adta bűneink megváltására. Boldognak mondanak minket!

MINDENKI FELTARTJA A MÁSODIK POHARAT.

Az apa:

Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, Aki a szőlő gyümölcsét teremtetted.

Bárukh átá Ádonáj Elohénu melekh háolám boré pri hágáfen.

MINDENKI MEGISSZA A MÁSODIK KELYHET. MEGTÖLTJÜK A HARMADIKAT.

3. A megváltás kelyhe

Az apa:

Mielőtt Pál apostol Jézus tanítványa lett volna, a Tóra farizeusok szerinti értelmezését tanulmányozta az írástudó Gámliélnél (Gamáliélnél). Ő mondta egyszer a Széder megünnepléséről: „Aki a következő három dolgot nem említi peszách alkalmával, az nem tesz eleget annak, amit megkövetel a parancsolat. E három dolog: A peszáhi bárány, a macesz, és a keserű füvek.”

*A **báránycombsont** azt a bárányt testesíti meg, amelyet peszáchkor feláldoztak. Jézus az igazi áldozati bárány, ahogy ezt Bemerítő János megmondta.*

„És összehívta Mózes Izrael összes véneit és szólott hozzájuk: Vezessetek elő és vegyetek magatoknak juhokat családjaitok szerint és vágjátok le a Peszách áldozatát.

És szerezzetek magatoknak izsópköteget és mártsátok a vérbe, mely az edényben van és érintsétek meg a szemöldökfát és a két ajtófélfát az edényben levő vérrel; közületek pedig ne menjen ki senki háza ajtajából, míg föl nem virrad a reggel.

És átvonul az Örökkévaló, hogy sujtsa Egyiptomot és ha látja a vért a szemöldökfán és a két ajtófélfán, elkerüli az Örökkévaló az ajtót és nem engedi a pusztítót bemenni házaitekba, hogy titeket sujtsa. És őriztétek meg ezt a dolgot törvényül neked és fiaidnak mindörökké.” (II. Móz. 12, 21-24)

Áldás mondás a macesz felett (mácá)

A **macesz** (a kovásztalan kenyér) azt jelképezi, hogy gyorsan fel kellett kerekedniük a zsidóknak a szabadulásukkor. A macesz nem tartalmaz élesztőt.

„És sürgették az egyiptomiak a népet, hogy mennél gyorsabban menjenek el az országból, mert azt mondták, mindnyájan meghalunk! És fölszedte a nép tésztáját, mielőtt megkelt volna, sütőteknőit bekötve ruháikba vállaikon.

És megsütötték a tésztát, amelyet kihoztak Egyiptomból, kovásztalan lepényekké, mert nem kelhetett meg, mivel kiűzték őket Egyiptomból és nem késlekedhettek és utieleséget sem készíthettek maguknak.” (II. Móz. 12, 33-34 + 39)

Az apa vesz egy darabot a felső maceszből, és a következő áldást mondja.

Az apa:

Áldott vagy Te Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, Aki kenyeret adtál nekünk a földből.

Bárukh átá Ádonáj Elohénu melekh háolám hámocí lehem min háárec.

Az apa megtöri a felső maceszt és a középsőt, szétesztja a kis darabokat az összes jelenlévő között. Végül egy kis sőt teszünk rá, Istennek az emberekkel kötött szövetsége jeléül.

VÉGÜL A KÖVETKEZŐ ÁLDÁST MONDJUK EL:

Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, mert elfogadtál minket a megbocsátó szereteted által, és megparancsoltad, hogy együnk maceszt.

MINDANNYIAN MEGESSZÜK A MEGSÓZOTT MACESZT.

A macesz keserű füvekkel, márorral (fejes salátával) és hároszettel (tormával)

Az apa:

A keserű füvek, amelyekről azt parancsolta Isten, hogy együk őket, Izrael keserűségét és nyomorúságát jelképezik Egyiptomban. Az egyiptomiak kényszerítették az izraelitákat, hogy nekik dolgozzanak, és az ő városaikat építsék.

„És rabszolgamunkára fogták az egyiptomiak Izrael fiait, kemény szigorúsággal. És megkeserítették életüket súlyos szolgálattal agyaggal és téglavetéssel és minden rabszolgamunkával a mezőn, minden szolgálatukkal, amelyre kényszerítették őket keménységgel.” (II. Móz. 1, 13-14)

Jézus valószínűleg az este e pontján ette tanítványjaival a maceszt keserű füvekkel a IV. Móz. 9, 11-ben adott parancsolatról megemlékezve: „A peszáhi bárányt kovásztalan kenyérral és keserű füvekkel kell elfogyasztani.” Jesua feltehetőleg ezt a keserű füves maceszt használta fel arra, hogy megmutassa, ki fogja elárulni Őt. János apostol azonban arról tudósít, hogy senki sem értette meg a tanítványok közül, kire gondol Jesua.

„Mialatt ettek, így szólt: „Bizony azt mondom nektek, hogy közületek egy el fog engem árulni.” Igen elszomorodtak, s egyenként kérdezgették tőle: „Csak nem én Uram?” Mire ő azt felelte: „Aki velem együtt mártotta kezét a tálba, az fog engem elárulni. Az embernek Fia elmegy ugyan, ahogy róla írva van, de jaj annak az embernek, akivel az embernek Fiát elárultatják.” (Mt. 26, 21-24a)

Az apa megtöri a maradék felső maceszt és középső maceszt három részbe és szétosztja.

MINDENKI ANNYI TORMÁT TESZ A MACESZRA, HOGY AZ ELFOGYASZTÁSA UTÁN KICSORDULJANAK A KÖNNYEI. E KÖNNYEK AZOKRA A KÖNNYEKRE EMLÉKEZTESSENEK MINKET, AMELYEKSEL AZ IZRAELITÁK EGYIPTOMBAN SÍRTAK.

Az apa áldást mond a keserű fűre, a márorra:

Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, mert elfogadtál minket a megbocsátó szereteted által, és megparancsoltad, hogy együnk keserű füvet.

Bárukh átá Ádonáj Elohénu melekh háolám, áser kidsánu bemicvotáv vecivánu ál ákhillát máror.

MINDENKI MEGESZI A TORMÁS MACESZT.

Az apa:

Még két ételt találunk az asztalon: A gyümölcspépet és a barna tojást.

A hároszet (gyümölcspép) nedves és piros. Ez az anyagra (habarcsra) emlékeztet, amiből téglákat állítottak elő a fáraó számára. Egyidejűleg azonban édeset is ízlelünk, és ezzel a megváltás örömeire emlékezünk. A következő maceszt készítjük el, erre azonban egyenlő részben tegyünk hároszetet és egy saláta levelet.

MINDANNYIAN ELFOGYASZTJUK A MACESZT GYÜMÖLCSPÉPPSEL ÉS A SALÁTALEVÉLLEL.

A barna tojás a Templom lerombolására emlékeztet minket, mely Kr.u. 70-ben történt. Felpanaszoljuk ezt a veszteséget, de egyidejűleg azért tudjuk, hogy Istennek az állatáldozatnál jobban tetszik a megtört szív áldozata.

Emellett a tojás az önkéntes, második zarándok peszáhi áldozati ünnepre (Hágigá) emlékeztet minket, amely azt a vágyat juttatja kifejezésre, hogy Istennel közösségünk legyen (IV. Móz. 28, 19).

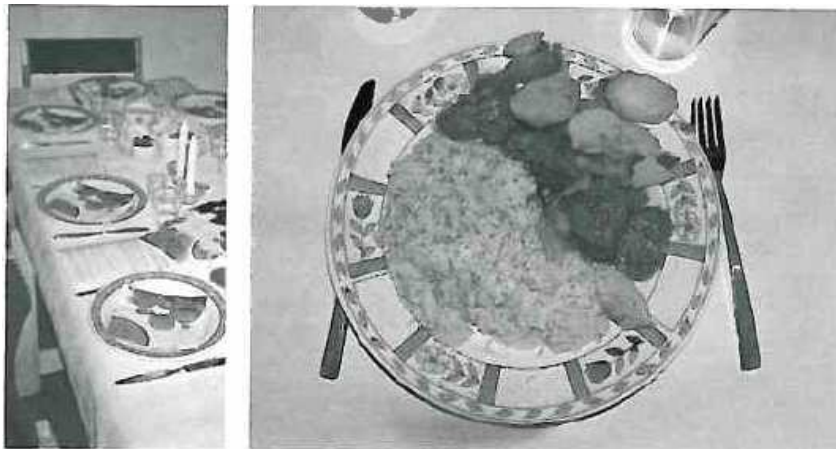
Mivel az ünnepi áldozat a Templom lerombolása óta nem mutatható be, egy tojást veszünk és sütünk meg a tűznél, vagy festünk be barnára. A tojást a „barátság” áldozataként Isten jelenlétében fogyasszuk el. Ennek emlékeztetnie kell minket, hogy arra hívtunk el, hogy a testi áldozatul odaadjuk Istennek, hogy Őt ezzel dicsőítsük meg. Azért, hogy megemlékezzünk arról, hogy ezt örömet a könnyek is beárnyékolják, mártsuk bele a tojást sós vízbe.

MINDANNYIAN ELFOGYASZTJUK A SÓS VÍZBE MÁRTOTT TOJÁST.

A Széder est első része ezzel befejeződik. A peszáhi Széder fő étkezése következik.

Széder vacsorája (Sulkhán Orekh)
ELFOGYASZTJUK A MELEG ÉTELT.
AZ ÉTKEZÉS VÉGÉN DALOKAT ÉNEKELHETÜNK.

Az afikomán (az elrejtett macesz, a cáfun)

A hagyományhoz tartozik, hogy a gyerekek a Széder vacsorája után megkeresik az afikománt. Aki először megtalálja, egy ajándékot kap, édességet vagy pénzt.

Az apa:

Az afikománt a korábban megtört, második macesz ábrázolja. Ez vált a hiányzó peszáhi bárány szimbólumává, amelyet az egyiptomi kivonulástól fogva a Templom lerombolásáig feláldoztak. A szokás úgy tartja, hogy az afikománt a Széder étkezés végén kell elfogyasztani azért, hogy a „pászkabárány” íze maradjon meg a szájban. A messiási zsidók számára ez Krisztus megtöretett testének szimbóluma. A csíkok a maceszen Jesua sebeire utalnak, ahogy Jesájá (Ésaiás) próféta mondta (Ésa. 53, 5): „Az Ő sebeiben gyógyultunk meg.”

Ezenfelül Isten Fiát át kellett szegezniük. „A mi bűneink miatt szegezték át.”

A három macesz képe Isten hármasegységének, ami Atyaként, Fiúként és Szent Szellemként nyilatkozott meg. A középső macesz ennek megfelelően az isteni második Személy, Jesua. Ő meg lett törve (keresztre feszítve), elrejtve (eltemetve, és újra megtalálták (feltámadt, és újra eljön).

A négy kérdés ez volt: „Miben különbözik ez az este minden más estétől?” Erre két válasz is van: Azért különleges, mert ezen az éjszakán ünnepeljük az egyiptomi kivonulást. De ugyanakkor azért is különleges, mert ezen az éjszakán a Messiás halálára emlékezünk, Aki az egész világ bűneiért halt meg. Azon az éjszakán, mielőtt megfeszítették, a tanítványainak arról tanított, ami hamarosan megtörtént.

„Ezután megfogta a kenyeret (amit ma afikománnak nevezünk). Hálát adott Istennek, megtörte s odaadta nekik ily szóval: „Ez az én testem, mely értetek adatik. Ünnepeljétek meg ezt mindig. Emlékezzetek meg arról, amit tettem értetek, ahányszor ezt a kenyeret eszitek.” (vö. Luk. 22,19)

„Jézus pedig monda nékik: Én vagyok az életnek ama kenyere; a ki hozzám jő, semmiképen meg nem éhezik, és a ki hisz bennem, meg nem szomjúhozik soha.

Én vagyok amaz élő kenyér, a mely a mennyből szállott alá; ha valaki eszik e kenyérből, él örökké. És az a kenyér pedig, a melyet én adok, az én testem, a melyet én adok a világ életéért.” (Jn. 6, 35 + 51)

Az afikománt Jesuára, a mi peszáhi Bárányunkra megemlékezve fogyasztjuk el.

MINDENKI MEGESZI AZ AFIKOMÁNT.

Az apa imádsága:

Istenünk és atyáink Istene. A kovásztalan kenyereknek ezen az ünnepén Hozzád fohászkodunk és kérünk, hogy különösképpen oltalmazd és ments meg Izrael házáat, az egész népedet; könyörgünk Hozzád a Messiás, Dávid Fia, a Te Szolgád visszatéréséért és a békéért és Jeruzsálem, a szent városod helyreállításáért. Ó, Istenünk kérünk, szóld az üdvösség és az irgalmasság Igéjét Izraelről; könyörülj a népeden, hallgasd meg szűkölködő néped imádságát, és mentse meg nemzetedet, mert ettől az asztaltól ma este Rád emeljük szemeinket reménységgel telve, könyörület Atyja és irgalom Királya.

A harmadik poharat a megváltás kelyheként isszuk ki, és a Messiás halálára és feltámadására emlékezünk. Gondoljunk arra, hogy Jesua megszabadított minket a bűnöktől és az örök haláltól.

„És vevén a poharat (a megváltás kelyhét) és hálákat adván, adá azoknak, ezt mondván: Igyatok ebből mindnyájan; Mert ez az én vérem, az új szövetségnek vére, a mely sokakért kiontatik bűnöknek bocsánatára. Mondom pedig néktek, hogy: Mostantól fogva nem iszom a szőlőtökének ebből a terméséből mind ama napig, a mikor újan iszom azt veletek az én Atyámnak országában.“ (Mt. 26, 27-29)

„Ímé, eljönnek a napok, azt mondja az Úr; és új szövetséget kötök az Izrael házával és a Júda házával. Nem ama szövetség szerint, a melyet az ő atyáikkal kötöttem az napon, a melyen kézen fogtam őket, hogy kihozzam őket Égyiptom földéből, de a kik megrontották az én szövetségemet, noha én férjök maradtam, azt mondja az Úr.

Hanem ez lesz a szövetség, a melyet e napok után az Izrael házával kötök, azt mondja az Úr: Törvényemet az ő belsejökbe helyezem, és az ő szívökbe írom be, és Istenökké leszek, ők pedig népemmé lesznek.

És nem tanítja többé senki az ő felebarátját, és senki az ő atyjafiát, mondván: Ismerjétek meg az Urat, mert ők mindnyájan megismernek engem, kicsinytől fogva nagyig, azt mondja az Úr, mert megbocsátom az ő bűneiket, és vétkeikről többé meg nem emlékezem.” (Jer. 31, 31-34)

„A hálaadásnak pohara, a melyet megáldunk, nem a Krisztus vérével való közösségünk-é?” (I. Kor. 10, 16a)

Az apa áldást mond:

Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, Aki a szőlő gyümölcsét teremtetted.

Bárukh átá Ádonáj Elohénu melekh háolám boré pri hágáfen.

MINDANNYIAN KIISSZUK A HARMADIK POHARAT. MAJD MEGTÖLTJÜK A NEGYEDIKET.

4. A dicséret kelyhe (hálél)

EGY GYEREK KINYITJA AZ AJTÓT.

Az apa:

Visszatekintünk és láthatjuk, Isten hogyan mentett meg minket a múltban. Most előre szeretnénk tekinteni, és arról megemlékezni, hogyan ment majd meg Isten bennünket a

közeljövőben. Izrael egy szomorú dalt énekel, egy Illés után vágyakozó dalt, aki a Messiás érkezését meghirdeti (Mal. 4, 5).

Néhányan még egy további kelyhet töltenek meg Illés számára. Ezt nem isszák ki, hisz még várakozunk Illésre.

Az apa áldást mond:

Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, Aki a szőlő gyümölcsét teremtetted.

Bárukh átá Ádonáj Elohénu melekh háolám boré pri hágáfen.

MINDANNYIAN KISSZUK A NEGYEDIK POHARAT, A DICSÉRET POHARÁT.

„Mondom pedig néktek, hogy: Mostantól fogva nem iszom a szőlőtőkének ebből a terméséből mind ama napig, a mikor újan iszom azt veletek az én Atyámnak országában.” (Mt. 26, 29)

MINDANNYIAN MONDJUK:

Igen, Urunk! Milyen boldogok leszünk azon a napon, amelyen imádkozhatjuk a mi Istenünket, és minden dolog helyreállítása idején ihatunk majd a szőlőtő gyümölcséből.

„Miután dicséreteket (hálél) énekeltek kimentek az Olajfák hegyére.” (Mt. 26, 30)

Az apa:

A Széder ünnep e pontján Jesua, és a tanítványai több egymás követő zsoltárt énekeltek, amelyeket dicsérő énekeként (hálél) ismertek. A 113-118. zsoltárokról, és a 136. zsoltárról van szó. Ha a 118. zsoltár Igéit hallgatjuk, emlékezzünk a Gethsemáné kertben szenvedő Urunkra.

„Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az ő kegyelme! Mondja hát Izráel, hogy örökkévaló az ő kegyelme! Mondja hát az Áron háza, hogy örökkévaló az ő kegyelme! Mondják hát, a kik félik az Urat, hogy örökkévaló az ő kegyelme! Szükségemben segítségül hívám az Urat, meghallgatott és tágas térre tett engem az Úr. Velem van az Úr, nem félek; mit árthat nékem ember?

Velem van az Úr az én segítőim közt, és nézni fogok az én gyűlölőimre. Jobb az Úrban bízni, mint emberekben reménykedni. Jobb az Úrban bízni, mint főemberekben reménykedni. Körülvettek engem mind a pogányok, de az Úr nevében elvesztém őket. Körülvettek, bizony körülvettek engem, de az Úr nevében elvesztém őket. Körülvettek engem, mint méhek; eloltattak, mint tövis-tűz, mert az Úr nevében elvesztém őket.

Igen taszítottál engem, hogy elessem; de az Úr megsegített engem. Erősségem és énekem az Úr, és ő lőn nékem szabadulásul.“ (118. zsoltár 1-14)

Az apa:

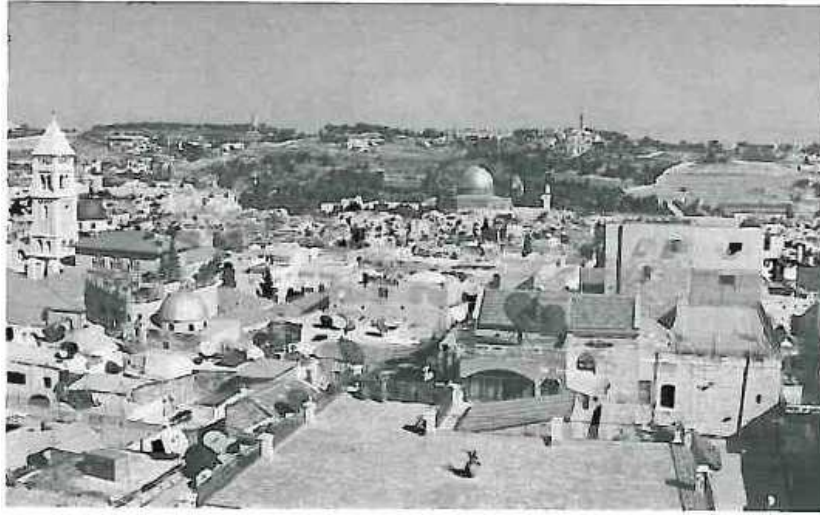
Izrael prófétái megjövendölték, hogy Isten az idők végén visszaviszi Sionba egész Izraelt. Ezt a világot megmozgató eseményt az Írás második kivonulásként is említi.

„Azért ímé, eljönnek a napok, ezt mondja az Úr, a mikor nem mondják többé; Él az Úr, a ki felhozta Izráel fiait Égyiptom földéről; hanem ezt: Él az Úr, a ki felhozta Izráel fiait északnak földéről és mindama földekről, a melyekbe elszórta őket! Mert visszaviszem őket az ő földjükre, a melyet az ő atyáiknak adtam.” (Jer. 16, 14-15)

MINDANNYIAN MONDJUK:

Atyánk, ez a Széder este véget ért. Újra elmeséltük a nagy tetteket, amelyeket értünk tettel. Mindent köszönünk neked, amit cselekedtél, és kérünk Téged, még nagyobb dolgokat tegyél Urunk, ha a kezedet kinyújtod, és a foglyokat kiszabadítod. Gyűjtsd össze az elűzötteket és a szétszórtakat az ég négy széléről és hozd vissza őket Sionba! Adj a népednek hatalmad által drága új életet Jesuában! Mentsd meg a néped és áldd meg örökséged! Légy a mi pásztorunk is, és vigyél minket újra a karjaidon! Maranatha! Jövel Jeusa! Ámen! Ámen! Ámen!

Jövőre az újjáépített Jeruzsálemben!

Praktikus tanácsok a Széder gyülekezeti megünnepléséhez

- Ha több, mint 12 személy vesz részt, akkor érdemes **6-8 fős csoportokat** alkotni. Egy sok személyre megteríthető nagy asztalt, vagy kisebb önálló asztalokat lehet kialakítani (ha elég nagy a hely).
- Az asztalokat **ünnepélyesen** díszítsük fel, és **terítsük meg** (asztalterítő, gyertyák, szalvéta, kis virágokból díszek).
- Minden teríték **két pohárral/kehellyel** készüljön: egy boros-, illetve szőlőleves pohár és egy vizes pohár.
- A fő étkezésre, amikor a nagy lapos tányér mellé az evőeszközöket is kiteszük, nem muszáj előre megteríteni. Minden helyre egy **kisebb tányért** készítsünk ki (süteményes tányért vagy csészealjat). Elég akkor megteríteni a fő étkezésre, mielőtt azt felszolgáljuk.
- Gondoskodni kell arról, hogy legyen a Széder tálon **egy megtörtlen és sütőben megsütött báránycsont** (felső- vagy alsócomb egy kis hússal, de vér semmiképpen se legyen rajta!)
- **Asztalonként a Széder ételeit** egy tányérban vagy egy edénykében készítsük elő:
  - **petrezselyem** (vendégként egy szál)
  - **fejes saláta levelek** (vendégként egy nagy levél)
  - **torma** (extra erős!) (vendégként kb. egy teáskanállal, amiben tunkolhat az illető)
  - **gyümölcspép** (a receptje lejjebb látható) (vendégként kb. egy púpos evőkanál)
  - **keményre főzött tojás** (nem befestett húsvéti tojás!) (vendégként vagy asztalonként egy tojás, gyertyával befeketítve!)
  - **maceszek** (minden asztalra legalább három macesz)
  - **sós víz** (erősen megsózva!)
  - **sószóró**
- Asztalonként **egy tányér** legyen előkészítve **a szalvétába csomagolt három macesszel**.
- A levezető közelében legyen **egy tál, egy törölköző és egy vizeskorsó** a rituális kézmosások elvégzésre. Ha valaki lábmosást csinál majd, akkor ehhez is szükségesek a megfelelő dolgok.
- **Kis meglepetés** (édesség vagy valami más) elkészítve a gyerekeknek, amely az afikomán megtalálásáért jár a vacsora után.
- **Fő étkezésként felszolgálható:**

Hal, csirke, borjú vagy bárányhúsból készült étel rizzsel, tésztával vagy burgonyával. Utóételként gyümölcssalátát vagy citromos teát ajánlunk. A vallásos zsidók nem esznek húsból készült étel után tejterméket. Ezért ne szolgáljunk fel desszertet tejtermékből (a teát és kávékat is tej nélkül).
- **Gyümölcspép (hároszet) kb. 10 személy részére:**

A gyümölcspépet legfeljebb egy nappal korábban készítsük el. Minden vendégnek legalább egy púpozott evőkanállal kell kapnia.

Recept: Három nagy, puha és leveses **almát** le kell reszelni. Ezt a pépet egy csésze ledarált **mandulával**, egy marék összetört **dióval**, egy marék apróra vágdalt **datolyával és fügével**, 1-2 evőkanál **cukorral**, valamennyi **fahéjjal, vörösborral vagy citromlével** elkeverjük.
- **Maceszek** (pászkák): a legtöbb nagy élelmiszer áruházban kapható a kenyér és péksüteményes részen vagy a csemege részlegen.